

SRG Přírodní škola, o. p. s.

Zapomenutá křídla

Tvorba animovaného klipu k autorské písni

Autor: Tomáš Kudera

Vedoucí práce: PhDr. Vít Novotný, MgA. Magdalena Bartáková

Datum odevzdání: 8. listopadu 2010

Záměr práce

Hlavním cílem, který byl při obhajobě návrhů praktických maturit vytyčen, bylo složit a vytvořit za pomoci odborných konzultantů jednu či více písní, které by se věnovali nějaké problematice určitého tématu. Dalším cílem bylo k hudbě dotvořit nějakou výtvarnou kulisu (původně komiks), která by ji doprovázela a problematiku by postihovala z jiného hlediska. Výstupem práce by byl samotný umělecký výtvar plus vlastní ohodnocení práce z hlediska hudební a výtvarné teorie.

Obsah

1. Předmluva

2. Úvod

3. Hudební část - Metodika

- Stať (forma, tematický materiál, harmonie, instrumentace)
- Závěr k hudební části

4. Výtvarná část - Metodika

- Stať (plošková animace, pojetí tématu z hlediska animace)
- Závěr k výtvarné části

5. Závěr

6. Seznam literatury

7. Přílohy - notový zápis

Předmluva

Každý člověk se narodí stejně. Rozdílný bývá až samotný život, který mu připraví určitý osud. Lidský osud ovlivňuje spousta věcí, avšak doba, ve které se narodil a žije, asi nejvíc. Za posledních několik let se člověk technologicky posunul o obrovský kus dál a vývoj se stále více zrychluje. Doba se tak změnila, aniž bychom si to uvědomili.

A co člověk jako bytost? Jak moc se změnil on a jakou vinu na tom nese doba, ve které žije? Technologie ho obklopuje a čím dál tím víc se stává běžnou součástí jeho života. Uměl by si vůbec ještě představit život bez ní? Bylo by to asi těžkým úkolem i pro člověka, který pamatuje dobu dřívější, protože jak se říká, člověk si zvykne.

Co potom ale mladí lidé, kteří se v této době narodili? Budou mít v budoucnu vůbec nějakou příležitost setkat se s opravdovým štěstím, když štěstím pro ně bude jen to, že se narodili v tak vyspělém světě?

Člověk si v životě dokáže vážit mnoha věcí, vážit si svého šťastného osudu však nedokáže, jelikož ten byl asi už předurčen. To se také vzdáleně týká toho, že se v poslední době spousta mladých lidí nedokáže vypořádat se stresově náročnou situací. Neocitají se totiž už tak často pod určitým tlakem, jak tomu bylo dříve, který by je na ni připravil. V konečném důsledku vidí všechno negativně a pesimisticky, i když to tak ve skutečnosti vůbec nemusí být.

Problematika, kterou se tato úvaha zabývá, se stala hlavním tématem umělecké práce Zapomenutá křídla.

Úvod

Na úvod je potřeba říci, jak moc se změnil konečný záměr práce od toho, který byl obhajován v minulém roce. V podstatě se záměr nezměnil vůbec, až na to, že výtvarnou kulisu písničky netvoří komiks, jak bylo původně myšleno, nýbrž kreslená animace.

Jedná se tedy o uměleckou tvorbu zaměřenou na práci s hudbou a animovaným filmem. Přesněji jde o kreslený animovaný klip autorské písničky, který se svým tématem věnuje problematice, o níž je zmínka v předmluvě práce.

Prvním cílem bylo tedy složit, upravit a nahrát píseň. Dalším cílem bylo vytvořit kreslenou animaci, která by vytvořené písni posloužila jako klip. V písemné části za pomoci odborných konzultantů pak klip ohodnotit a rozebrat z hlediska hudební a výtvarné teorie. Konečným výstupem práce je tedy animovaný klip plus vlastní písemné ohodnocení.

Píseň se svým textem a kreslená animace svým obrazem věnují myšlence z předmluvy, tedy že mladí lidé mají příliš pesimistický postoj k životu, aniž by k tomu měli opravdový důvod. Název skladby Zapomenutá křídla má tedy znázorňovat jistou volnost, kterou v dnešní době mladý člověk má, ale často na ni z různých důvodů zapomíná.

Nejde až ani tak o nějakou propagandu tohoto názoru. Hlavním důvodem proč jde právě o práci s tímto zaměřením, je jednoduše si ji vyzkoušet a následně pak odborně rozebrat a ohodnotit.

Hudební část

Fáze tvůrčího procesu, při tvorbě nějaké skladby, či písně, jsou velmi těžko chronologicky oddělitelné. Samozřejmě existují určité postupy, kterými se takováto práce může řídit, avšak vždy, když jde o nějakou uměleckou tvorbu, není třeba se tím příliš svazovat. Jde přece o vývoj, ve kterém se sám umělec během své práce zdokonaluje a své pracovní metody přehodnocuje. Pro zjednodušenou ilustraci jsou fáze tvůrčího procesu Zapomenutá křídla, následovně chronologicky seřazeny.

Metodika

- Kompozice písně - harmonický základ
- melodie k harmonickému základu
- Transkripce do notačního programu (Sibelius), viz příloha
- Instrumentace (klávesy Yamaha, akustická kytara, foukací harmonika)
- Nahrávání (nahrávací program Adobe Audition 1.5)

Stat'

Pro složení hudby, sepsání textu a následné zaranžování a nahrání celé písně, používá každý skladatel jiné postupové metody. Tvorba písně Zapomenutá křídla obnášela následující postup:

Nejprve byl vymyšlen tematický nápad, na základě kterého se měla skladba dále tvořit. Pomocí rytmických nástrojů vznikla jednoduchá kombinace několika akordů, do které byla aplikována první primitivní verze textu, jež zatím plnila jen funkci rytmickou. Dva zajímavé, stále se opakující, harmonické prvky byly následně přepsány do notového programu, který umožnil zformovat party pro nástroje, které měly později tvořit aranž písně. Předtím byl ale dotvořen harmonický podklad celé písně. Pomocí notačního programu byla následně provedena instrumentace a první ucelený text. Při prvním nahrávání písně se jak instrumentace, tak i text více nebo méně přetvářely. Nakonec byla lehce přetvořena samotná harmonie i celková skladba písně.

Je třeba zdůraznit, že se jedná o amatérskou práci, jejíž práce je sice víceméně založena na hudebních znalostech autora, ale která je především závislá na autorově přirozeném citu a jeho praktických hudebních zkušenostech.

Ve skladbě se vyskytuje několik zajímavých prvků, které jsou pro základy hudební teorie typické a v profesionální hudbě se běžně vyskytují. Na druhou stranu obsahuje také prvky, které pro ně tak časté nejsou. Jde o určité míšení hudebního citu a hudebních znalostí. Oba přístupy jsou však pro hudbu důležité. Hudební cit teorií nepřilíš ovlivněného neprofesionála může hudbě přinést něco nového a originálního. Každou skladbu je ale také důležité podložit nějakými poznatky z hlediska hudební teorie.

Analýza písně z hledisek hudební teorie

V následující kapitole je skladba Zapomenutá křídla analyzována z několika hledisek hudební teorie a jsou v ní rozebrána určitá místa v písni, která stojí za zmínku.

1. Forma:

Forma v hudbě znamená, zjednodušeně řečeno, celková skladba témat a nápadů, které se v písni vyskytují. V případě analyzované skladby se jedná o takzvanou velkou písňovou formu bez návratu. Znamená to, že se píseň skládá ze dvou menších částí, přesněji řečeno, z malých písňových forem, přičemž se po přechodu do druhé už nevrací zpět k té první.

Tabulka, viz níže, znázorňuje, jakým způsobem jsou jednotlivá témata rozdělena. Velká písmena **A** a **B** představují dvě malé písňové formy. V každé malé písňové formě se různě opakuje několik témat, přičemž každé téma zastupuje jedno malé písmeno.

i	a	b	a	b	i	a	b	a	b	m	c	c	c	ci	ci	k
A										B						

Forma písně se také stará o to, aby skladba měla nějakou celistvost, takže je dobré, když se některá použitá témata v písni opakují. Jak už bylo řečeno, jedná se o velkou písňovou formu bez návratu, takže se po přechodu do **B** už zpět k **A** nevrací. Pro zachování celistvosti bylo vhodné použít v **B** alespoň nějaký prvek z **A**, který se tak o návrat v písni postará. V tabulce, viz výše, je tím prvkem melodická linka z introdukce **i**, která se v obměně objevuje v tématu **c**, tedy **ci**.

Zajímavou věcí, týkající se formy skladby, je její stavba z hlediska period. Píseň Zapomenutá křídla je totiž více méně sestavena po pětitaktových periodách, což je v hudbě neobvyklá věc. Většina skladeb se totiž skládá z čtyřtaktových period, jelikož je to ten nejpřirozenější počet. V písni to ale nějak neruší a je to názorný příklad originality, z důvodu přirozeného laictví.

2. Tematický materiál:

V této části jsou ukázky samotných témat, která se v písni vyskytují.

Ukázka č. 1: Téma - i (C dur)

Téma **i** funguje jako takzvaná předehra neboli introdukce. Toto téma se v písni několikrát opakuje. Neslouží už však jako předehra, ale jako mezihra mezi slokou a refrémem.

Ukázka č. 2: Téma - a (C dur)

Téma **a** znázorňuje jednu sloku z malé písňové formy **A**. Na ukázce z notačního zápisu, viz výše, je vidět jedna pětitaktová perioda.

Ukázka č. 3: Téma - b (B dur)

Téma **b** se objevuje v refrénu malé písňové formy **A**. Refrén se skládá z dvou čtyřtaktových period, přičemž v první dojde v posledním taktu k přechodu z B dur na B7 a v druhém už k přechodu nedochází.

Ukázka č. 4: Téma - c (F dur)

Téma **c** je slokou malé písňové formy **B**. Stejně tak jako téma **a** je sloka sestavena z pětiaktových period.

Ukázka č. 5: Téma - ci (F dur)

Téma **ci** je kombinace dvou témat, jednoho z malé písňové formy **A**, druhého z **B**. Na harmonickém základu tématu **c** se objevuje rytmicky obměněná melodie z tématu **i**.

Téma - m (C dur, F dur)

Téma **m** představuje mezihru, která slouží jako plynulý přechod z jedné tóniny do druhé, tedy místo kde píseň moduluje.

Téma - k (C dur, F dur)

Téma **k** představuje druhou modulaci, kterou se píseň vrací do původní tóniny, ve které začala, což dopomáhá celistvosti skladby.

3. Harmonie:

Tato část pojednává o harmonických postupech, které se v písni uplatnily.

Píseň začíná v C dur včetně samotné přehry. Přehra však nezačíná tónikou, tedy C dur, nýbrž nahrazeným akordem na druhém stupni, tedy d moll. Ve slokách malé písňové formy **A** dochází k takzvanému míšení tónin, což znamená, že se v tónině C dur vyskytují tóny, které do ní vůbec nepatří. Konkrétně se v písni jedná o tón As. V refrénu dochází k vybočení do B dur z tóniny C dur. Poté se píseň vrací skokem do původní tóniny.

Nejedná se už o ten případ, že by modulačním momentem byl jeden akord patřící do obou tónin. Tentokrát je to místo, které se vyskytuje na určitém rozhraní mezi nimi, ale ve skutečnosti ani v jedné. Modulace se dokončí akordem Csus2, který je tónikou písně.

tónina F dur	modulační moment	tónina C dur
--------------	------------------	--------------

4. Instrumentace:

V této části jsou rozebrána zajímavá místa skladby Zapomenutá křídla z hlediska obsazení hudebních nástrojů.

V písni se uplatňují tyto nástroje: klavír, akustická kytara, elektroniky, elektronické zvuky basy a smyčcového partu, foukací harmonika, dvojhlasný zpěv.

Píseň v prvních čtyřech slokách, co se týče obsazení hudebních nástrojů, postupně graduje. Začíná jen klavír s rytmickou kytarou, ke kterému se později přidává smyčcový part.

Při modulační mezihře se píseň z hlediska obsazení lehce zklidní. Po proběhnutí modulace nastává mezihra, po níž začne píseň znovu postupně gradovat. Nástrojem, který tuto gradaci odstartuje je foukací harmonika, po níž nastupuje sloka c, ve které se ještě přidává druhý hlas zpěvu.

Píseň vyvrcholí v k, což je moment druhé modulace, kde svojí gradaci nástroje ukončí akordem As dur. Nakonec přichází volný spád do tóniny C dur, který plynule ukončuje píseň.

Závěr k hudební části

Víceméně se povedlo splnit všechny vytyčené cíle. Určitě je však stále na čem pracovat.

Co se týče písňe jako nahrávky, plánuje se ještě nahrávání různých nástrojů. Tím nejdůležitějším z nich jsou například bicí, které zatím v písni zcela chybí.

Další věc co je konkrétně potřeba dotáhnout, je notový zápis v notačním programu Sibelius, jelikož se samotná písň od doby jejího sepsání do not v několika místech změnila.

Výtvarná část

Stejně tak jako u skládání písně, rozdělovat tvorbu animovaného klipu do určitých pracovních fází, není také úplně správné a přesné. Každopádně jeho tvorba vyžadovala více méně následující postup.

Metodika

- Vytvoření jednoduchého scénáře - rozepsání jednotlivých scén
 - výběr typu animace (plošková)
- Tvorba kreseb a dekorací
- Natáčení (fotoaparát Fujifilm FinePix, 12 obrázků za vteřinu)
- Stříh (stříhací program Adobe Premiere Elements 7)

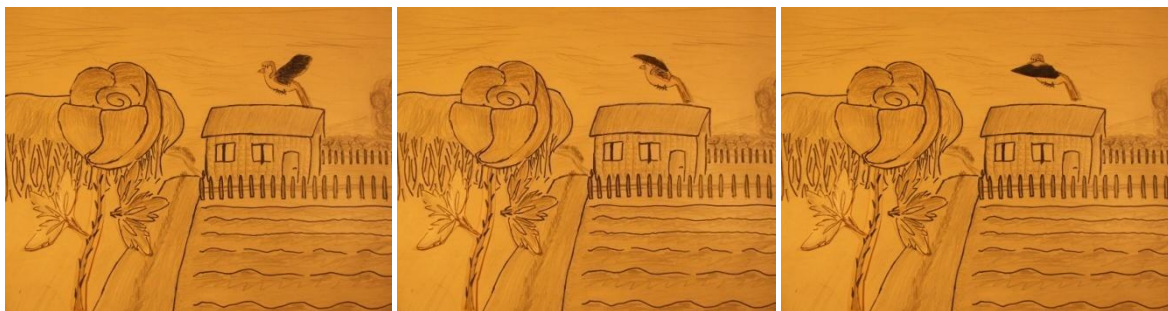
Stat'

Plošková animace

Pro děláni tohoto animovaného klipu k písni Zapomenutá křídla, byla zvolena metoda ploškové animace. Jedná se totiž asi o nejjednodušší a nejrychlejší způsob jak kreslenou animaci vytvořit.

Plošková animace spočívá v tom, že se na určité pozadí postupně pokládají obrázky, které se různě posouvají, anebo se hýbe se samotným pozadím. Každopádně výhoda spočívá v tom, že není potřeba kreslit na každý snímek úplně nový obrázek. Na druhou stranu nevýhodou je, že animace v konečném důsledku nevypadá tak věrohodně.

Posouvání:

Tři obrázky, viz výše, znázorňují sekvenci tří snímků z klipu písně Zapomenutá křídla. Na snímcích je vidět statické pozadí, na kterém je položený obrázek květiny a ptáka. Obrázek ptáka se při letu posouvá, přičemž se na každý nový snímek přikládá nový obrázek křídel, jež během letu mění svojí pozici.

Kresba nového obrázku pro každý snímek:

Spousta snímků však pomocí pouhého posouvání obrázků natočit nelze. Musí se poté přestoupit k metodě, kdy se každý obrázek kreslí zvlášť. Na třech obrázcích, viz výše, je názorný příklad takového snímku z klipu písně Zapomenutá křídla. Jedná se o dvousekundový snímek, kde se pták shýbá k zemi pro klacek. Bylo proto potřeba nakreslit dvanáct obrázků ptáka v různých fázích shybu. Zde je pro ilustraci výběr tří z nich.

Zajímavá animace:

Další snímek, který nebylo možné jednoduchou metodou ploškové animace natočit, byl průlet krajinou. Řešení této situace pomocí kresby každého nového snímku by bylo opravdu velmi náročné. Proto se nakonec přešlo na něco jednodušší způsob. Vytvořil se tedy válec, na kterém byla krajina nakreslená, viz obrázek vpravo. Focím části válce a jeho postupným otáčením se vytvořila víceméně důvěryhodná animace znázorňující průlet krajinou, viz obrázek vlevo.

Pojmutí tématu z hlediska animace

Jak už bylo v úvodu práce řečeno, klip se věnuje tématu pesimistického postoje k životu mladých lidí. Tato kapitola se zaměřuje na provedení, v jakém se animovaný klip toto téma pokouší pojmout.

Už ze samotného názvu může být zřejmé, že se nějakým způsobem budou v klipu objevovat ptáci. Ve skutečnosti je pták hlavní role celého příběhu. K upřesnění se jedná o pěnkvu, pro kterou je charakteristická tmavá helma na hlavě. Nebyl proto problém jí nakreslit.

V příběhu je v podstatě tento pták příkladem mladého pesimistického člověka, který si jen tak letí tím svým světem a na všechno kolem se kouká negativně. Občas se text písně více ztotožňuje s animací, občas zase méně. Vždy se ale děj klipu alespoň vzdáleně podobá tomu, o čem se v písni zpívá. Například text v první sloce písně podstatě popisuje přesně to co se děje na obrázku. Pták zde přilítá ke kytkám, které se pro jeho negativní postoj zavírají. Tím je například znázorněno to, jakým způsobem může svojí špatnou náladu přenášet na druhé. V druhé sloce zase ulítne samičce, která se s ním chystá postavit hnízdo. V textu písně se už ale o žádné samičce nemluví, jako o kytkách v první sloce. Přesto text i obraz znázorňují to samé.

Jak v písni, tak i v animovaném ději dochází po nějaké době k určité změně. Z hlediska děje to způsobí hlavní role, tedy pták. Jeho negativní postavení se náhle bez náznaku důvodu přehodnotí na pozitivní. To má znázorňovat, že lidská nálada, je vždy velmi kolísavá a ovlivnitelná i těmi nejprimitivnějšími věcmi. Pro ptáka v ději se tou věcí stává hlad. Jeho nadšení z úspěšného lovu malého pavoučka, který v ději paradoxně vystupuje jako pozitivní postava, v klipu vesele hrající na harmoniku, je tak silné, že dokáže jeho negativní postavení celkově přehodnotit.

Nakonec se pták vrací k samičce. Příběh však nemá působit dojmem typicky šťastného konce. Proto se při posledním záběru, kde pták mizí v dáli se samičkou, hudba vrací zpět do té původní, dá se říct smutné tóniny, což má věstit velmi pravděpodobný brzký návrat špatné nálady.

Závěr k výtvarné části

Co se týče výtvarné části práce neboli tvorby kreslené animace, není ještě vše zcela dokresleno a dotočeno. Každopádně se zatím při dosavadním konečném střihu klipu neobjevily žádné větší komplikace.

Závěr

Práce tohoto druhu by měla vždy především sloužit jako zpětná vazba pro jejího autora, který se jí rozhodl dělat. Dále by také pochopitelně měla sloužit pro ostatní lidi jako určitý druh poslání, které každý umělecký výtvor obsahuje. Téma písně Zapomenutá křídla se vztahuje převážně k mladým lidem, takže je tato práce určena především jim. Mohou tento názor vyvrátit, souhlasit s ním, anebo o něm jen prostě diskutovat.

Seznam literatury

KOFRONĚ, Jaroslav. Učebnice harmonie. Praha : s. p. Supraphon, 1991. 195 s.

Přílohy

Zapomenutá křídla

Tomáš Kudera

Musical score for measures 1-6. The score includes staves for Piccolo, Soprano Recorder, Piano (Grand Piano), Acoustic Guitar, Voice (two parts), Violin, and Contrabass. The Piano part features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The other instruments are mostly silent, indicated by rests.

Musical score for measures 7-12. The score includes staves for Picc., S. Rec., Pno., A. Gtr., Voice (two parts), Vln., and Cb. The Piano part continues with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The Voice part has lyrics: "Když se do kra-ji-ny po-dí-vá, ví-dí kyt-ky v dá-li kvést." The other instruments are mostly silent, indicated by rests.

13

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

Ze zá-vis-ti krá-sy na-dá-vá kyt-ky ne-mo-hou to-sněst

18

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

Sám si zkazil ce-lej ten svůj svět. S ži-vo-tem se tou-lá, ne-ví, kdo jezích dvou

24

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

vlast-ně pán. Pán je po lí-tos-ti tou-ha, to je dů-vod proč je

29

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

vlast-ně sám. No a tak se kou-ká na ec-lej ten svůj

34

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

svět. Ztra-til svět kdc u-měj ptá-ci pět.

40

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

46

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

52

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

58

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

No a tak se kou-ká na ce-lej ten svět, Ztra-til

63

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

svět kde u-měj ptá-ci pět. Na čer-no-bí-lém ne-bí ne-ní pře-cc vi-dět

68

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

slun-ce zář Když pak je dnou pa-dá kze mi. má za-mra

73

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

še-nou tvář. To tak když se kou-ká na ce-lej ten svůj svět,

79

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

Kdy-by ne moh vy-růst už a-ni je-den ma-lej květ

84

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

90

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

96

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

102

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

Když se do kra-ji-ny po-dí vá, vi-dí vdá-li kyt-ky kvést.

108

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

Pak pís-ni-čku si za-zpí-vá a so-bě ra-dost - - mů-že vnést

114

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

120

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.

124

Picc.

S. Rec.

Pno.

Pno.

A. Gtr.

Voice

Voice

Vln.

Cb.